

NORGES HØYESTERETT

Den 13. desember 2006 avsa Høyesterett dom i

HR-2006-02095-A, (sak nr. 2006/735), sivil sak, anke,

Staten v/Justis- og politidepartementet (Regjeringsadvokaten
v/advokat Fredrik Sejersted)

mot

A (advokat Knut Henning Larsen – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Oftedal Broch**: Saken gjelder spørsmålet om erstatning og oppreisning for uberettiget forfølgning skal settes ned eller falle bort fordi siktede har gitt foranledning til etterforskningstiltakene, jf. straffeprosessloven § 446 første ledd bokstav b.
- (2) Ved Agder lagmannsretts dom 22. januar 2004 ble A dømt til fengsel i fem måneder for ved tre anledninger over en periode på i underkant av fire måneder å ha begått legemsfornærmelser overfor sin daværende ektefelle. Ved to av anledningene – 5. september 2001 og 21.–22. november 2001 – ble volden subsumert under straffeloven § 228 første ledd. Et tredje tilfelle, 20. januar 2002, ble subsumert som to overtredelser av straffeloven § 228 første ledd, jf. § 232, idet volden hadde karakter av mishandling. For hendelsen 21.–22. november ble han også dømt for rettsstridig tvang, idet han to ganger holdt ektefellen tilbake i deres bolig da hun forsøkte å rømme huset.
- (3) A var i forbindelse med hendelsene 21.–22. november også tiltalt for voldtekt – overtredelse av straffeloven § 192 første ledd bokstav a. Forholdet var i tiltalebeslutningen beskrevet slik:

”Grunnlag er følgende forhold:

Onsdag 21. november 2001 ca. kl. 23.30 på bopel i ----- 91 på X, Y, dro han av Bs bukse og truse, og festet et kraftig grep omkring hennes nakke og hals og klemte til. Han slo henne deretter flere ganger i ansiktet, og førte en finger inn i skjeden hennes.”

- (4) I tingretten ble A dømt for dette forhold, men etter anke ble han frifunnet i lagmannsretten. Spørsmålet som lagretten svarte nei på, var som i tiltalebeslutningen, men referansen til at han "slo henne deretter flere ganger i ansiktet" var tatt bort.
- (5) Med bakgrunn i frifinnelsen for voldtekten søkte A om erstatning, jf. straffeprosessloven § 444. Han krevet 682 860 kroner i erstatning for økonomisk tap og 300 000 kroner i oppreisning. Justissekretariatene, som etter delegasjonsvedtak av Justisdepartementet 9. desember 2003, avgjør slike krav, fant i vedtak 21. juli 2004 at økonomisk tap ikke var sannsynliggjort, og at det heller ikke var grunnlag for å gi oppreisning.
- (6) A bragte saken inn for Kristiansand tingrett, som 1. juli 2005 avsa dom med slik domsslutning:
- ”1. Staten v/Justisdepartementet betaler til A erstatning for lidt økonomisk tap med kr 100 000,-.
 2. Staten v/Justisdepartementet frifinnes for kravet om å betale oppreisningserstatning.
 3. Saksomkostninger tilkjennes ikke.”
- (7) Tingretten fant at A var påført økonomisk tap på grunn av voldtektssiktelsen. A var profesjonell fotballspiller. Retten kom til at det var sannsynlighetsovervekt for at A led et økonomisk tap fordi han i et tidsrom ikke hadde fått arbeid på grunn av voldtektssiktelsen. Men retten mente at erstatningen måtte settes ned til 100 000 kroner i medhold av straffeprosessloven § 446 første ledd bokstav b. Retten uttalte ikke hva erstatningen ville blitt uten nedsettelse. Tingretten fant at det ikke var rimelig å tilkjenne oppreisning, hensett til domfellelsen for de gjentatte voldsutøvelsene mot ektefellen.
- (8) Staten anket tingrettens dom til lagmannsretten, og A motanket. Agder lagmannsrett avsa dom 26. januar 2006 med slik domsslutning:
- ”1. Tingrettens dom – slutningens post 1 – stadfestes.
 2. Staten v/Justisdepartementet betaler til A innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dommen oppreisning med 25.000 – tjuefemtusen – kroner.
 3. Staten v/Justisdepartementet betaler til A innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dommen saksomkostninger for tingretten med 36.800 – trettisekstusenåttehundre – kroner og for lagmannsretten med 54.780 kroner.”
- (9) Lagmannsretten var enig med tingretten i at A hadde lidt et økonomisk tap. Men lagmannsretten anså As inntekspotensiale for å være mer begrenset enn tingretten. Hans karriere som fotballspiller i utlandet var over, og han hadde bare hatt korte engasjementer som keeper og keepertrener de to årene han hadde vært i Norge. Det kunne heller ikke legges til grunn at han hadde gått glipp av andre jobbmuligheter. Lagmannsretten satte erstatningen til 100 000 kroner. I tillegg mente lagmannsretten det var grunnlag for en viss oppreisning, som ble satt til 25 000 kroner. Ved fastsettelsen ble det tatt hensyn til at A var domfelt for til dels grov vold mot ektefellen.

- (10) I motsetning til tingretten mente lagmannsretten det ikke var grunnlag for å nedsette beløpene etter straffeprosessloven § 446 første ledd bokstav b. Om dette uttaler retten:
- ”A er, som tidligere nevnt, endelig frifunnet for siktelsen om voldtekt onsdag 21. november 2001. Han er heller ikke siktet for vold eller annet straffbart forhold knyttet direkte til voldtektssiktelsen. Det kan derfor ikke sies at A ved de forhold han er endelig domfelt for har gitt foranledning til etterforskningstiltak eller domfellelse for voldtekt, jf. straffeprosessloven § 446 første ledd bokstav b.”**
- (11) Staten har anket lagmannsrettens dom inn for Høyesterett. Det påstås at unntaksregelen i straffeloven § 446 første ledd bokstav b må komme til anvendelse, og at så vel erstatning som oppreisning bortfaller etter denne bestemmelsen. Derimot har staten ikke anket over de beløp A er tilkjent for det tilfelle at unntaksbestemmelsen ikke blir gitt anvendelse. A motanket. Han mente at så vel erstatning som oppreisning skulle vært tilkjent med høyere beløp.
- (12) Ved Høyesteretts kjæremålsutvalgs kjennelse 23. mai 2006 ble statens anke henvist til Høyesterett, mens motanken ble nektet fremmet. Det er fremlagt enkelte nye dokumenter, herunder politidokumenter, og noen skriftlige vitneerklæringer.
- (13) Den ankende part, *staten v/Justis- og politidepartementet*, har sammenfatningsvis anført:
- (14) Etter endringer i straffeprosessloven kapittel 31 ved lov 10. januar 2003 nr. 3 er grunnlaget for å kreve erstatning ved uberettiget strafforfølgning vesentlig utvidet ved at en som blir frifunnet i utgangspunktet har krav på erstatning fra det offentlige. Men unntakene fra erstatningsplikten i § 446 er samtidig vesentlig utvidet. Denne saken gjelder § 446 første ledd bokstav b. Spørsmålet er om A har gitt foranledning til etterforskningstiltakene når det gjelder voldtektsanklagen som han ble endelig frifunnet for i lagmannsretten.
- (15) Vurderingstemaet kan formuleres som et spørsmål om hvem som står nærmest til å bære ansvar og risiko for strafforfølgningen – staten eller den siktede selv. Staten hevder at saken er i kjerneområdet for § 446 første ledd bokstav b. Det forhold A er frifunnet for, er omkranset av andre straffbare integritetskrenkelser han har begått mot ektefellen. Disse er han dømt for. I tid, sted og karakter henger de nøye sammen med den påståtte voldtekten. Det er statens syn at A selv er nærmest til å bære konsekvensene av strafforfølgningen. Både erstatningen og oppreisningen bør falle bort.
- (16) Staten har nedlagt slik påstand:
- ”Staten v/Justis- og politidepartementet frifinnes.”**
- (17) Ankemotparten, A, har sammenfatningsvis gjort gjeldende:
- (18) Spørsmålet i saken er om A har gitt foranledning til etterforskningstiltak for voldtekt. Voldstilfellene han er blitt dømt for står ikke i sammenheng med anklagen om voldtekt. De er vesensforskjellige fra en voldtektsanklage, og kan ikke gi foranledning til etterforskning av en slik anklage. Foranledningen til etterforskningen var anmeldelsen. Det var voldtektssiktelsen og domfellelsen for voldtekt i tingretten som ble slått opp i pressen både i innland og utland. Den påførte A et økonomisk tap og innebar også en alvorlig krenkelse av ham. Det er ikke rimelig at A bærer risikoen for det økonomiske tap

som denne anklagen og strafforfølgingen medførte. Unntaksregelen kommer således ikke til anvendelse.

- (19) Under enhver omstendighet er det bare grunnlag for en nedsettelse av erstatningsbeløpene. I denne forbindelsen anfører A at hans økonomiske tap langt overstiger 100 000 kroner. Det betyr at selv med en nedsettelse bør det beløpet lagmannsretten fastsatte, bli stående. Det samme er tilfelle med oppreisningsbeløpet.
- (20) A har nedlagt slik påstand:
- ”Agder lagmannsretts dom av 26. januar 2006 stadfestes.”**
- (21) *Mitt syn på saken:*
- (22) Spørsmålet som denne sak reiser, er om A har gitt foranledning til etterforskningen for voldtekt, et forhold han senere har blitt frikjent for, med den virkning at erstatning etter straffeprosessloven § 444 og oppreisning etter § 447 skal nedsettes eller falle bort.
- (23) Straffeprosessloven § 444 første ledd bokstav a fastslår retten til erstatning:
- ”Med mindre noe annet følger av § 446, har en siktet rett til erstatning av staten for økonomisk tap som forfølgningen har påført ham**
a) dersom han blir frifunnet,
b) ...”
- (24) Etter § 446 første ledd skal erstatningen settes ned eller bortfalle i tre ulike situasjoner:
- ”Erstatning etter §§ 444 til 445 skal settes ned eller falle bort dersom siktede uten rimelig grunn**
a) har benyttet sin rett til å nekte å forklare seg eller har motvirket opplysning av saken,
b) har gitt foranledning til etterforskningstiltak eller den fellende dommen, eller
c) har latt være etter evne å begrense skaden av forfølgningen eller dommen.”
- (25) Det er utelukkende alternativet i bokstav b som er vurderingstema i vår sak.
- (26) Krav på oppreisning reguleres i § 447. Etter *første ledd* har en siktet rett til oppreisning etter standardiserte satser for varetektsfengsling dersom han blir frifunnet. I løpet av etterforskningen var A varetektsfengslet i fem dager. Justissekretariatene vurderte derfor om A hadde krav på oppreisning etter første ledd, men kom til at dette ikke var tilfelle. Grunnlaget for å pågripe A var legemsfornærmelsene mot ektefellen 20. januar 2002, og grunnlaget for varetektsfengsling var gjentakelsesfare for voldsutøvelse.
- (27) Lagmannsretten, som tilkjente oppreisningserstatning, begrunnet kravet med § 447 *annet ledd*. Bestemmelsen lyder slik:
- ”Når det fremstår som rimelig, skal siktede tilkjennes et passende beløp i oppreisningen selv om vilkårene i første ledd ikke er oppfylt. Kongen kan gi forskrift med retningslinjer om når slik oppreisning må anses som rimelig, samt for hva som normalt vil være et passende beløp.”**
- (28) Etter § 447 fjerde ledd kan oppreisning settes ned eller falle bort av de grunner som er nevnt i § 446.

(29) De reglene jeg har vist til ble innført ved lov 10. januar 2003 nr. 3 og representerte en vesentlig endring av den tidligere rettstilstand. Ved fortolkningen av bestemmelsene er det særlig lovens ordlyd, lovforarbeidene og reelle hensyn som vil være av betydning. Rettspraksis er begrenset. Det er ingen høyesterettsavgjørelse om de problemstillingene som reises i vår sak etter at de nye reglene trådte i kraft.

(30) Lovforslaget som inneholdt de nye reglene ble fremmet i Ot.prp. nr. 77 (2001–2002). Departementet viste til at bortfall av erstatning ikke skulle være avhengig av at siktede kan bebreides for det forholdet som har foranlediget forfølgningen, og uttalte (side 8):

”Departementet går inn for at om erstatningen skal settes ned eller falle bort, i større grad skal bero på en vurdering av hvem som i det konkrete tilfellet er nærmest til å bære risikoen for forfølgningen.”

(31) Dette utdypes på side 37:

”Det avgjørende skal være en risikoavveining hvor vurderingstemaet er om siktede selv uten rimelig grunn har opptrådt på en måte som tilsier at han er den nærmeste til å bære kostnadene de aktuelle etterforskningskrittene har påført han, jf. kapittel 9 nedenfor.”

(32) I kapittel 9 på side 44 heter det blant annet:

”Enhver mistankepådragende atferd, enten den finner sted forut for eller i forbindelsen med forfølgningen, bør som utgangspunkt kunne gi grunnlag for nedsettelse av erstatningen.”

(33) Deretter kommer en drøftelse knyttet til de tre unntakene i § 446, som gir nærmere holdepunkter for hva som ligger i ”mistankepådragende atferd”. Om bokstav b heter det:

”Også opptreden som normalt vil kunne innebære en risiko for forfølgning, bør omfattes av nedsettelsesreglene. En person oppholder seg for eksempel i et lokale hvor det åpenlyst selges, brukes eller på annen måte foreligger narkotika. Også hvis en større gjeng begår en forbrytelse, og politiet pågriper flere på stedet, bør erstatningen kunne settes ned eller nektes, hvis siktede gjennom aktiv deltakelse i gjengens virksomhet har gitt foranledning til mistanken. Erstatningen må også kunne settes ned dersom den strafforfulgte har balansert på grensen av det straffbare eller opptrådt straffverdig.”

(34) Etter dette vil altså enhver adferd som pådrar en person mistanke, som utgangspunkt kunne gi grunnlag for nedsettelse av erstatning. Eksemplene det vises til, er opptreden som normalt vil kunne innebære risiko for forfølgning, og at den strafforfulgte har balansert på grensen av det straffbare eller har opptrådt straffverdig.

(35) I proposisjonen side 46–47 drøfter departementet noen typetilfeller i forbindelse med at Straffelovrådet hadde foreslått en ”sekkebestemmelse” hvoretter erstatning kunne nedsettes eller falle bort ”dersom det etter forholdene vil virke støtende å tilkjenne erstatning”. Departementet gikk mot et slikt forslag, men drøftelsen er egnet til å belyse forståelsen av den bestemmelse som er aktuell i vår sak. Som eksempel på behovet for en sekkebestemmelse hadde Straffelovrådet nevnt en person som påtreffes med kniv i hånden på åstedet for et drap, men frifinnes fordi man ikke kan utelukke at en annen er gjerningsmannen. Til dette uttalte departementet at det etter straffeloven § 352 a er straffbart å bære kniv på offentlig sted. Departementet fortsetter:

”Den som velger å trosse knivforbudet, må være forberedt på at han kan komme i politiets søkelys i forbindelse med en eventuell voldshandling (med kniv) som skjer i hans nærhet. Han må derfor normalt måtte anses for ved sitt eget forhold å ha foranlediget en eventuell strafforfølgning mot seg for voldskriminalitet. Dermed kommer de ordinære medvirkningsreglene til anvendelse.”

(36) Et annet eksempel som departementet kommenterer er følgende (side 47):

”Også hvor det gjenstår mistanke om økonomisk kriminalitet, vil det kunne virke støtende på folk flest at den mistenkte i tillegg til frifinnelse i saken skal få utbetalt erstatning for uberettiget strafforfølgning. I disse tilfellene vil det imidlertid som oftest kunne påvises uregelmessigheter, som for eksempel brudd på regnskapslovens regler om bokføringsplikt, som vil kunne lede til nedsettelse eller bortfall av erstatningen etter de ordinære medvirkningsreglene.”

(37) Dette eksempelet er viktig ved at det – som i vår sak – omtaler en situasjon med domfellelse og frifinnelse i samme sakskompleks.

(38) Endelig har departementet på samme side en omtale av frifinnelse for voldtekt, der det pekes på at hensynene til begge sider ofte kommer inn med spesiell tyngde, noe som leder til den konklusjon at reglene i § 446 må komme til anvendelse på vanlig måte:

”Det kan imidlertid reises spørsmål om det er behov for en sekkebestemmelse med sikte på forbrytelsestyper hvor det er vanskelig å føre fellende bevis, som for eksempel voldtekt. For offeret vil det kunne fremstå som et nytt overgrep og virke svært urimelig om gjerningsmannen skal få utbetalt erstatning fra staten for strafforfølgningen. På den annen side vil det å være tiltalt for seksualforbrytelser være særlig infamerende og belastende for siktede. I den grad han faktisk er uskyldig, bør han derfor i desto større grad ha krav på erstatning for forfølgningen. Det bør derfor her som ellers være avgjørende om siktede har oppført seg på en slik måte at han kan sies å ha foranlediget strafforfølgningen eller domfellelsen.”

(39) Spørsmålet er så om A kan sies å ha ”gitt foranledning til etterforskningstiltak” i forbindelse med tiltalen for voldtekt. For å kunne ta stilling til dette, er det nødvendig å gå noe nærmere inn på saksforholdet. A ble avhørt av politiet 21. januar 2002, dagen etter den siste av de tre hendelsene saken mot ham omfattet.

(40) Voldtektsanklagen knyttet seg til begivenhetene natten mellom 21. og 22. november 2001. Om dette forklarer A:

”Han forklarte at episoden denne dagen startet med at han las noen tekstmeldinger på fornærmedes mobiltelefon. Gjennom en tid hadde han hatt mistanke om at fornærmede var utro uten at han hadde noen faste holdepunkt for det. Dette var grunnen til at han las hennes meldinger. Det viste seg at hun hadde fått et par meldinger fra sjefen sin hvor han skrev at han var glad i henne og at han savnet henne. Siktede konkluderte da med at hans mistanke var riktig. ...

Han fikk mer eller mindre sjokk og konfronterte fornærmede. Hun innrømmet følelser for sjefen, men benektet at det hadde vært noe fysisk mellom dem. Hun fortalte og siktede at hun ville gjøre det slutt. ...

Siktede og fornærmede fikk etter hvert besøk av et vennepar. ... Da de gikk, var det med forsikring fra siktede om at han skulle forholde seg rolig. Siktede klarte ikke det – følelsene tok overhånd og det hele utviklet seg til en høylydt krangel. Han kalte henne bl. a. hore og holdt henne nede i sofaen og på gulvet.”

- (41) Episoden i sofaen var utgangspunktet for anklagen om voldtekt. Ektefellen hadde forklart for politiet at A holdt henne fast, tok av henne bukse og truse og førte en finger inn i skjeden hennes. Foreholdt dette, forklarte han:

”Han forklarte at han spurte om de skulle ha sex og at han la henne ned på sofaen og seg oppå henne. Han ble spurt om hun la seg ned frivillig. Han benektet det og forklarte at hun gjorde motstand, men ble tvunget ned. Begge var påkledd både oventil og nedentil. Han tok tak rundt begge rumpeballene hennes med sine hender og klemte. Han merket ingen respons og reiste seg opp og skjelte henne ut – han sa noe i retning at du ville vel heller gjort det med sjefen din. Han forklarte at det andre som fornærmede beskriver er galt – det har ikke skjedd.”

- (42) For øvrig kommenterer A – og innrømmer – de forhold han er domfelt for: senere på natten å ha slått ektefellen to ganger i ansiktet og å ha holdt henne tilbake i boligen da hun forsøkte å komme over til naboen for å få hjelp, samt å ha fjernet husets telefoner slik at hun ikke fikk ringt etter hjelp.
- (43) Jeg er kommet til at A har ”gitt foranledning til etterforskningstiltak” i forhold til voldtektsanklagen. Av sentral betydning for meg er den maktutøvelsen A innrømmer å ha foretatt på sofaen etter først å ha foreslått å ha sex, som ektefellen avviste, noe han klart har oppfattet. Dette er i seg selv en seksualisert maktbruk, som med forarbeidenes ord balanserer på grensen av det straffbare. Maktbruken på sofaen må ses i sammenheng med slagene mot ektefellens ansikt senere på kvelden og hans utøvelse av kontroll over henne ved å holde henne tilbake i huset i mange timer. A har – for å nytte formuleringen i forarbeidene – ved sin opptreden utvist ”mistankepådragende atferd” også i forhold til voldtektsanklagen.
- (44) Det kan innvendes at det var ektefellens anmeldelse – ikke A – som forårsaket etterforskningen. Men det ville være å introdusere en ”hovedårsakslære” som det etter min mening klart ikke er grunnlag for, jf. min gjennomgang av lovmotivene, og også departementets omtale av anklager om voldtekt, der normalforutsetningen nettopp vil være en anmeldelse og en etterfølgende frifinnelse eller henleggelse.
- (45) Etter dette er det min konklusjon at regelen i § 446 første ledd bokstav b kommer til anvendelse. Spørsmålet er så hvilken virkning dette skal få. Jeg er her enig med staten i at A er den nærmeste til å bære det økonomiske tapet som lagmannsretten har kommet til at han ble påført på grunn av etterforskningen for voldtekt. A har anført at hans økonomiske tap er større enn det lagmannsretten er kommet til, og at erstatningen derfor må opprettholdes selv om Høyesterett skulle finne at vilkårene i § 446 bokstav b er oppfylt. Etter mitt syn er det imidlertid ikke noe grunnlag for her å fravike den bevisbedømmelsen som lagmannsretten – etter en omfattende umiddelbar bevisførsel – har foretatt. Jeg finner at erstatningen til A for økonomisk tap må bortfalle i sin helhet.
- (46) Jeg går så over til å behandle spørsmålet om bortfall eller nedsettelse av oppreisningserstatningen. Etter straffeprosessloven § 447 fjerde ledd kan bestemmelsene i § 446 få tilsvarende anvendelse på eventuell oppreisningserstatning. Det betyr likevel ikke at vurderingen i forhold til oppreisningserstatningen nødvendigvis blir den samme.
- (47) Lagmannsrettens begrunnelse for å tilkjenne oppreisning fremgår av dommen side 5:

”Den uriktige siktelsen, tiltalen og domfellelsen for voldtekt i tingretten må åpenbart ha fremstilt seg som et alvorlig inngrep for A. Mediedekningen, som både fant sted i utlandet og i Norge var utvilsomt også stigmatiserende. Det er derfor rimelig at A tilkjennes oppreisning for den merbelastning siktelsen og domfellelsen for voldtekt har medført.”

- (48) Jeg er enig i det lagmannsretten her uttaler. Et ytterligere forhold som forsterker lagmannsrettens syn på mediedekningen er at det formentlig ikke er til å unngå at en tiltale for voldtekt i media og i omtale ellers oppfattes som voldtekt til samleie, til tross for at voldtekt som juridisk begrep rekker videre, jf. straffeloven § 192 første ledd sammenholdt med annet ledd. I vårt tilfelle gjaldt anmeldelsen, tiltalen og domfellelsen en atskillig mer begrenset seksuell omgang, jf. tiltalegrunnlaget som jeg tidligere har sitert. Den anklage som gjennom media er blitt spredd, kan således lett oppfattes som mer omfattende enn det som siktelsen og etterforskningen har gitt foranledning til.
- (49) Jeg mener at A har blitt utsatt for en særlig sterk belastning i dette tilfellet, og at han derfor, på tross av at han ved sitt forhold må sies å ha gitt foranledning til etterforskningen, bør tilkjennes en viss oppreisning. Lagmannsretten satte oppreisningserstatningen til 25 000 kroner og tok herunder hensyn til at A var endelig domfelt for til dels grov vold mot sin ektefelle. Selv om jeg – i motsetning til lagmannsretten – mener at § 446 bokstav b får anvendelse, er jeg kommet til at lagmannsrettens utmåling kan bli stående.
- (50) Etter dette har jeg kommet til et resultat som for A innebærer en forbedring i forhold til det han oppnådde ved den administrative avgjørelsen. Dette har betydning i forhold til spørsmålet om saksomkostninger. Forarbeidene – odelstingsproposisjonen side 9 – gir anvisning på at tvistemålsloven § 174 annet ledd skal anvendes slik at erstatningssøkeren får dekket sine utgifter dersom resultatet han oppnår ved domstolsbehandlingen er bedre enn resultatet som følger av den administrative avgjørelsen. Jeg er enig i dette. Ved lagmannsrettens dom har A fått dekket sine omkostninger for tingretten og lagmannsretten. For Høyesterett er han innvilget fri saksførsel, som dekker samtlige omkostninger.
- (51) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. Staten v/Justis- og politidepartementet frifinnes for kravet om å betale erstatning for lidt økonomisk tap.
2. Lagmannsrettens dom, domsslutningen punktene 2 og 3, stadfestes.

- (52) Dommar **Utgård:** Eg er komen til at anken ikkje kan føre fram.
- (53) Spørsmålet er om A har ”gitt foranledning til etterforskingstiltak”. Om han har gjort det, må avgjerast ut frå handlemåten hans 21.–22. november 2001 ved sida av det han sjølv forklarte. Den frifinnande dommen i lagmannsretten må leggjast til grunn. Eg kan då ikkje sjå at det vil vere rett å leggje vekt på tingrettsdommen for denne tiltaleposten.
- (54) Isolert sett kan eg ikkje sjå at A ved sin handlemåte 21.–22. november gav grunn til etterforsking for valdtekt, sjølv om han gjorde seg skuldig i strafflagde handlingar mot ektefellen og sjølv om hans forklaring om handlinga på sofaen var ei vedgåing av ei kritikkverdig handling. Eg minner om at han er frifunnen for valdtekt i den siste samanhengen, og at det var nettopp dette forfølgninga gjekk på i høve til kravet i saka no.
- (55) A må vurderast ut frå eigen handlemåte. Eg tek opp att avslutninga på dømet frå proposisjonen om valdtekt hos førstvoterande:
- ”I den grad han faktisk er uskyldig, bør han derfor i desto større grad ha krav på erstatning for forfølgningen. Det bør derfor her som ellers være avgjørende om siktede har oppført seg på en slik måte at han kan sies å ha foranlediget strafforfølgningen eller domfellelsen.”**
- (56) Det bør derimot ikkje vere rett å ta omsyn til meldinga frå ektefellen for valdtekt, som A seinare er frifunnen for. For min del ser eg ikkje dette som eit årsaksspørsmål – det kravet ville i tilfelle ha vore oppfylt om meldinga frå ektefellen kunne omsyntakast – men som eit relevansspørsmål. Eg legg heller ikkje avgjerande vekt på forklaringa frå A, først og fremst fordi ho ikkje ville gitt sjølvstendig grunnlag til å etterforske for valdtekt, men dels også fordi dette var eit forsvar mot ei skulding.
- (57) Eg er etter dette komen til at det ikkje er grunnlag for bortfall eller nedsetjing av skadebotkravet frå A. Lagmannsrettens utmåling av skadebot ligg då fast. Med dette utgangspunktet må også den tilkjende summen på 25 000 kroner i oppreisning bli ståande.
- (58) Dommer **Bruzelius:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Oftedal Broch.
- (59) Kst. dommer **Sverdrup:** Likeså.
- (60) Dommer **Tjomsland:** Likeså.

(61) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Staten v/Justis- og politidepartementet frifinnes for kravet om å betale erstatning for lidt økonomisk tap.
2. Lagmannsrettens dom, domsslutningen punktene 2 og 3, stadfestes.

Riktig utskrift bekreftes: